

Onderwerp

Groene Metropoolregio Regionale Agenda 2025-2028 en opgave-overeenkomsten

Datum raadsvergadering	25 februari 2025
Thema programmabegroting	Regionale samenwerking
Portefeuillehouder	Carol van Eert
Zaaknummer	827652

Samenvatting

Rheden neemt sinds de start in 2021 deel aan Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen. Voor de periode 2025-2028 is een geactualiseerde Regionale Agenda opgesteld met, cf. wens van de raden, een looptijd van 4 jaar. In haar MJProgrammabegroting 2025-2028 zijn de middelen voor continuering van de deelname aan de 5 regionale opgaven vastgesteld. Deelname aan de 5 opgaven moet expliciet in de vorm van een raadsbesluit geaccordeerd worden. Vervolgens kan het College de opgave-overeenkomsten ondertekenen.

Voorgesteld besluit

1. Conform de vastgestelde MJPBegroting 2025-2028 te besluiten tot deelname voor een periode van 4 jaar aan de 5 regionale opgaven uit de Regionale Agenda 2025-2028
2. Het College opdracht te geven de opgave-overeenkomst voor deelname aan 5 opgaven te bekrachtigen.

Inleiding

In 2020 heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden ingestemd met de instelling van de *Gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen*. Ook is ingestemd met het visiedocument *Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*, als basis voor de profilering van de regio en de gemeenschappelijke opgaven in de Regionale Agenda. Op 01 januari 2021 is de Groene Metropoolregio formeel gestart.

De in de GMR samenwerkende gemeenten hebben een geactualiseerde 4-jarige ontwerp Regionale Agenda 2025-2028 opgesteld. Deelnemende gemeenten wordt gevraagd zich voor een periode van 4 jaar, deze periode is conform verzoek van de gemeenteraden, te committeren aan de Regionale Agenda en de opgaven en speerpunten daarbinnen. Daartoe dienen de opgave-overeenkomsten door het College van B&W ondertekend te worden.

Op 10 april 2024 heeft het Algemeen Bestuur van de Groene Metropool Arnhem – Nijmegen de ontwerp Regionale Agenda en concept-begroting 2025-2028 vastgesteld. Gemeenten zijn vervolgens gevraagd hun zienswijze kenbaar te maken. In haar vergadering van 27 juni 2024 heeft de gemeenteraad van Rheden haar positieve zienswijze vastgesteld.

De gemeentelijke zienswijzen zijn door de GMR gecategoriseerd, beoordeeld en waar van toepassing verwerkt. De GMR "Zienswijzenota" is op 21 augustus na vaststelling door het DB van de GMR aangeboden aan de gemeenteraden.

Op 11 september 2024 heeft het Algemeen Bestuur van de GMR de definitieve Regionale Agenda 2025-2028 en regionale opgaven vastgesteld en verzonden aan de deelnemende gemeenten.

Beoogd effect

Met de samenwerking binnen de Groene Metropoolregio willen wij de regio versterken en een aantal maatschappelijke opgaven met boven-lokale impact in gezamenlijkheid oplossen. Een sterke regio leidt direct danwel indirect tot een sterker Rheden.

Er is een enorme ruimtelijke druk op de regio om te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren en te ontspannen. En tegelijkertijd is er de zorg voor onze natuurlijke omgeving, die daarbij voor eco-systeemdiensten zoals vruchtbare bodem, (drink)water, schone lucht en biodiversiteit zorgt. Daarom moeten we gezamenlijk investeren in woningbouw, energie, bereikbaarheid, economie, duurzaamheid, leefbaarheid, natuur & landschap, recreatie en toerisme. Ook willen wij samen optrekken tegen dreigingen zoals de intensivering en uitbreiding van het ruimtegebruik van Defensie op de Veluwe.

De regio heeft te maken met veel ruimtelijke opgaven en transitie die niet los van elkaar gezien kunnen worden. De ruimte in onze regio is schaars, onze middelen zijn beperkt en de verschillende opgaven hebben effect op elkaar. Voor een optimale ruimtelijke ordening hebben wij de regio en de andere overheden nodig.

Het gaat daarbij om maatregelen ter bescherming en versterking van de natuur, het veiligstellen van drinkwatervoorraden, het in toom houden van onze rivieren, maar ook om de verdroging aan te pakken. Het zuiniger en slimmer omgaan met energie, grondstoffen en producten. Er is ruimte nodig voor bedrijvigheid, voor woningen en ruimte om de bereikbaarheid te garanderen. Daarbij stelt het huidige energienetwerk (netcongestie) en mogelijke drinkwaterschaarste ons voor grote uitdagingen die om slimme gezamenlijke keuzes vragen.

Onze deelname aan de 5 regionale opgaven helpt ons in het realiseren van de "vliegwielen" die wij in onze meerjaren Programmabegroting als focusthema's hebben vastgesteld. De woningbouwversnelling wordt, binnen de regionale opgave "groene groei", mede mogelijk gemaakt door de afspraken binnen de woondeal. In de regionale opgave "productieve regio" is de inzet gericht op een versterking van de regionale, en lokale, economie en een uitbreiding van de werkgelegenheid. De woningbouwopgave en de economische versterking moeten bijdragen aan vitale wijken en een steviger "sociale basis". In de regionale opgave staat het behoud en de versterking van de groene kwaliteit van de natuur (water, bodem, biodiversiteit) en leefomgeving voorop. Door de intergemeentelijke samenwerking wordt (schaarse) kennis en capaciteit met elkaar gedeeld en effectief ingezet. Het GMR-samenwerkingsverband heeft bovendien een sterkere positie op de arbeidsmarkt dan de afzonderlijke (kleine) gemeenten.

Argumenten

1. De complexe en met elkaar samenhangende GMR-opgaven kunnen wij niet zelfstandig oplossen.
2. Rheden heeft baat bij deelname aan de GMR. In verschillende interne notities en een uitgebreide oriënterende vergadering met de Raad is die meerwaarde zichtbaar gemaakt.
3. De Raad heeft op 27 juni 2024 een positieve zienswijze vastgesteld op de geactualiseerde Regionale Agenda 2025-2028.
4. Met de vaststelling van de Meerjaren Programmabegroting 2025-2028 op 05 november 2024 heeft de Raad impliciet de deelname aan de GMR opgaven en de daaraan verbonden financiële bijdrage bekrachtigd.

Kanttekeningen en/of risico's

1. Op een aantal onderwerpen is nog onduidelijk hoeveel middelen het nieuwe kabinet beschikbaar zal stellen voor onze regionale opgaven.

2. In de uitvoeringsfase kunnen knelpunten ontstaan door onvoldoende beschikbaarheid gekwalificeerd personeel, mogelijke beperkingen door stikstof-eisen en een tekort aan energie-aansluitingen of drinkwataansluitingen.
3. Ook de kan de kwetsbare financiële positie van e gemeente (ravijnjaar) een beperking vormen.

Financiën

Onze gemeentelijke financiële bijdrage aan de GMR is op basis van inwoneraantal en bestaat uit:

- (a) een bijdrage aan het Regiobureau a € 2,77 per inwoner
- (b) een bijdrage aan de vijf GMR-opgaven € 6,24 per inwoner
- (c) een bijdrage aan de The Economic Board (TEB) via de GMR. € 1,04 per inwoner

De totale Rhedense bijdrage aan de GMR (incl. TEB) voor 2025 komt daarmee op €10,05 per inwoner of te wel ca **€ 439.000**.

	2025	2026	2027	2028
Lasten (excl indexering 2026 ev)	€ 439.000	€ 439.000	€ 439.000	€ 439.000

Gegeven de krappe financiële positie van de gemeente is door de deelnemende gemeenten een uitdrukkelijk appél gedaan op zuinigheid door de GMR. De GMR heeft dat vertaald in (a) een beperkte inflatie-correctie, (b) een kostenreductie op het regiobureau en (c) een interne bezuinigingsopdracht om voor het jaar 2026 e.v. met een meerjarig integraal voorstel te komen om kosten te besparen. Overigens hebben de recente jaarrekeningen van de GMR een positief exploitatiesaldo te zien gegeven die geretourneerd is naar de deelnemende gemeenten.

Uitvoering

Voor de periode 2025-2028 ligt de focus op uitvoering. Dat doet de GMR niet zelf. De uitvoering gebeurt door gemeenten en andere partners. De GMR ondersteunt die uitvoering wel. Door betrokkenen bij elkaar te brengen, samenwerking te organiseren, gebiedsprocessen te helpen organiseren, financieringsstrategieën te ontwikkelen en middelen te helpen organiseren, te lobbyen, en door de regionale agenda in te brengen in het programma NOVEX en andere samenwerkingen.

Participatie en communicatie

Binnen de bestaande GMR-samenwerking bestaat, na uittreding van Montferland, nog steeds groot commitment voor de versterking van deze samenwerking. Ook het Rijk en de provincie moedigen de regionale samenwerking aan teneinde bovenlokale ruimtelijke vraagstukken zo optimaal mogelijk op te lossen.

In voorgaande jaren hebben de deelnemende gemeenten op een enkele uitzondering na ingetekend op alle opgaven voor de periode 2023-2024.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief GMR
2. Regionale Agenda 2025-2028
3. Opgave-overeenkomst
4. Algemene voorwaarden
5. Memo "Opdrachtformulering hoogte inwonerbijdrage 2026".

De Steeg, 25 februari 2025

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris